

оценки их достижений (789 и 797 очков), как и бронзовые призеры чемпионатов Мира по плаванию (775 и 779 очков);

- **критерий отличия (в очках) по качеству** полученных медалей с 1973-1991 гг. составляет у мужчин: 810, 789, 775 очков соответственно, что составляет в среднем - 791 очко, а у женщин эти параметры были: 819, 787, 779 очков, которое в среднем равно - 798 очков. Обобщенный показатель отличия среднего значения достижений мужчин и женщин имеет подобный уровень (791 и 798 очков). Отличие максимума достижений по медалям составляет у мужчин соответственно: 82, 88, 86 очков (среднее 85 очков), у женщин - 106, 112, 119 очков (среднее 112 очков). Это может служить информативным критерием для объективного ранжирования учета победителей и призеров чемпионатов Мира по плаванию при составлении сводной таблицы для определения объективного рейтинга команд-участниц с учетом количества и качества полученных призовых наград, включая призеров марафонского плавания на открытой воде.

4) в практике оценивания достижений команды пловцов следует вводить, в первую очередь, количественные показатели, которые будут дополняться их качеством в зависимости от случаев полученных золотых, серебряных и бронзовых медалей на основе выявленного критерия их отличия по действующей таблице ФИНА, а также включая победителей и призеров марафонского плавания на открытой воде.

ЛИТЕРАТУРА

1. Ганчар А.И. Особенности динамики гендерных отличий результатов выступления сильнейших пловцов на чемпионате Мира в Мельбурне-2007 / Ганчар А.И. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія за редакцією професора Єрмакова С.С. - Харків : ХДАДМ (ХХПІ), 2008. - № 9. - С. 22-27.

2. Ганчар И. Л. Плавание : теория и методика преподавания спортивно-педагогического совершенствования : часть III: учеб. пособие для студентов вузов по спец. «Физическое воспитание и спорт» / И. Л. Ганчар - Одесса: Друк, 2007. - 816 с.

3. Платонов В. Н. Олимпийский спорт : информация, статистика / под общей ред. В. Н. Платонова. - Т. III. - К. : Олимпийская литература, 2004. - С. 312-351.

4. Платонов В. Н. Плавание : учебник / Платонов В. Н. Абсалямов Т. М., Булатова М. М., Булгакова Н. Ж. - К. : Олимпийская литература, 2000. - 495 с.

5. Фирсов З. П. Плавание: справочник. - М.: Физкультура и спорт, 1976. - 383 с.

6. <http://ru.wikipedia.org>

7. <http://www.sports-reference.com/olympics/sports/SWI/>

8. http://en.wikipedia.org/wiki/World_Aquatics_Championships

9. Maglischo E.W. Swimming Even Faster: A Comprehensive Guide to the Science of Swimming. - Mayfield Publishing Company, Mountain View, California, 1993. - 755 p.

10. Schramm E. (red.) u. a. Sportschwimmen: Hochschullerbuch. - Berlin: Sportverlag, 1987. - 330 p.

Данилевич М.В.

Львівський державний університет фізичної культури

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ ДО РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті на основі аналізу літератури подано характеристику компетентнісного підходу як одного з пріоритетних напрямків підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту. Компетентністний підхід можна вважати теоретико-методологічною стратегією формування знань, вмінь і навичок майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту, оскільки він сприяє реалізації особистісно-орієнтованого, діяльнісного і практико-орієнтованого підходів у навчально-виховному процесі. Автор визначив основні професійні компетенції майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту, необхідні для здійснення рекреаційно-оздоровчої діяльності.

Ключові слова: модернізація, професійна підготовка, компетентністний підхід, майбутні фахівці з фізичного виховання та спорту, рекреаційно-оздоровча діяльність.

Данилевич М.В. Пути модернизации профессиональной подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту в рекреационно-оздоровительной деятельности. В статье на основе анализа литературы дана характеристика компетентностного подхода как одного из приоритетных направлений повышения качества профессиональной подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту. Компетентностный подход можно считать теоретико-методологической стратегией формирования знаний, умений и навыков будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту, так как он способствует реализации личностно-ориентированного, деятельностного и практико-ориентированного подходов в учебно-воспитательном процессе. Автор определил основные профессиональные компетенции будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту, необходимые для осуществления рекреационно-оздоровительной деятельности.

Ключевые слова: модернизация, профессиональная подготовка, компетентностный подход, будущие специалисты по физическому воспитанию и спорту, рекреационно-оздоровительная деятельность.

Danylevych M. V. The Ways of Upgrading of Future Physical Education and Sports Specialists Engaged in Recreation and Health-Related Activities. On the basis of library resources analysis we characterized competence approach as one of the priorities of improving the quality of training of future specialists in physical education and sport. This approach provides practical implementation of the interrelationship between education and practical activity. The essence of the competency approach lies in the shift of the emphasis from the process of forming of a system based on gained knowledge and skills to develop personal

competencies, which corresponds to the requirements of modernization of education in Ukraine, and modern approaches in European countries to this problem. It can be considered as theoretical and methodological strategy of developing knowledge, abilities and skills of future specialists in physical education and sport, as it facilitates implementation of student-centered, active and practice-oriented approach in the educational process. The features of realization of competency approach are considered in the article, as one of priority directions for upgrading higher athletic education. The essence of base concepts - «competence» and «professional competence» - is exposed. The author points out that in order to improve the quality of training of future specialists in physical education to health-related and recreational activities in the light of the competency approach is necessary: to strengthen professional orientation and applied learning through theoretical and practical training; increase the proportion of optional courses to better familiarize students with the features of future professional activities; increase hours of independent study and use of modern means of control over its carrying out; use modern pedagogical and information technologies that promote training for future professional activities; develop new professional-oriented courses and their methodical promotion; upgrade existing teaching methods and so on. The article presents the main professional competence of future specialists in physical education necessary for the implementation of health-related and recreational activities.

Key words: modernization, training, competence approach, future specialists in physical education and sport, health-related and recreational activities.

Вступ. Найвищими соціальними цінностями країни, визначеними Конституцією України, є людина, її життя і здоров'я. Проте розвиток суспільства, глобальні зміни економіки, культури та науки призвели до значної інформатизації життєдіяльності людини, обмеживши її природну рухову активність. Ефективним засобом профілактики негативних наслідків розвитку сучасної цивілізації – урбанізації, підвищенню толерантності до стресових впливів, гіподинамії, індустріалізації тощо може слугувати саме фізична рекреація. Рекреаційна діяльність спрямована на відновлення і розвиток фізичних і духовних сил людини, її інтелектуальне вдосконалення і характеризується цінністю не лише результатів, але й самого процесу. Питаннями фізичної рекреації та її впливу на людський організм присвячено чимало робіт не лише українських, але й закордонних фахівців [7, 8, 10, 12, 13]. Дослідження Z. Krawczyk показують, що ставлення до фізичної культури в країнах колишнього соціалістичного простору на сьогоднішній день таке, як було в розвинутих країнах Європи приблизно 50 років тому [9, с. 4]. У країнах Заходу близько 2/3 населення займається рекреаційно-оздоровчою діяльністю, в той час як в країнах Східної Європи – від 8 до 12%. Основними діючими чинниками формування менталітету населення у потрібному напрямку є фахівці з фізичного виховання та спорту. Тобто, вирішення проблеми позитивного відношення до фізичної культури, пропаганди здорового способу життя, профілактики захворювань, підвищення рівня рухової активності різних верств населення нерозривно пов'язані з удосконаленням якості професійної фізкультурної освіти. Проблема реалізації компетентісного підходу у системі вищої освіти є предметом наукового дослідження багатьох вітчизняних учених: І. Беха, Н. Бібік, Ю. Бойчука, І. Драча, Л. Коваль, О. Локшиної, Г. Малик, М. Нагач, О. Овчарук, О. Пометун, С. Прийми, О. Савченко, С. Сисоєвої, С. Трубачевої та інших. Аналіз досліджень і публікацій свідчить, що розв'язання окресленої проблеми започатковане у працях зарубіжних науковців: Д. Боудена, Д. Дюбуа, І. Зимней, Б. Менсфілда, Д. Равена, Р. Стенберга, О. Субетто, Р. Уайта, П. Хагера та ін. Отже, на сьогодні чимало наукових праць присвячені різним дидактичним особливостям реалізації компетентісного підходу у вищій професійній освіті. Проте, варто відзначити відсутність ґрунтовних досліджень щодо особливостей використання даного підходу з метою модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності.

Робота виконана відповідно до плану НДР Львівського державного університету фізичної культури.

Формулювання мети дослідження.

Визначені аспекти окреслюють мету статті, яка полягає у з'ясуванні особливостей реалізації компетентісного підходу як одного з основних шляхів модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності

Результати дослідження. Одним з пріоритетних напрямків підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту є компетентісний підхід, який базується на компетентностях й передбачає практичне здійснення взаємозв'язку сфери освіти з сферою праці. У сучасний період назріла нагайна потреба підготовки фахівців нового покоління, здатних задовольнити попит суспільства у здорових і працездатних громадянах. Майбутній фахівець з фізичного виховання та спорту повинен прагнути до самоосвіти впродовж усього життя, володіти новітніми технологіями і розуміти можливість їх використання, вміти приймати самостійні рішення, адаптуватися в соціальній і майбутній професійній сфері, пов'язаній з рекреаційно-оздоровчою діяльністю. Одним із пріоритетних шляхів оновлення освіти, запропонованих Радою Європи для країн європейського простору є запровадження компетентісного підходу у процес підготовки висококваліфікованих фахівців [4, 5]. Теоретичні засади реалізації компетентісного підходу як основи нової парадигми освіти та індикатора створення єдиного європейського освітнього простору концептуалізовано в Сорбонській та Болонській деклараціях, Лісабонській конвенції, Берлінському, Лондонському, Празькому комюніке та інших документах. Упровадження компетентісного підходу в систему освіти дозволить значною мірою реалізувати особистісно-орієнтований, діяльнісний і практико-зорієнтований підходи в навчально-виховному процесі, оскільки виділення компетентностей у змісті навчальних дисциплін визначає орієнтири у відборі тих знань і навичок, які найбільш значущі для формування ціннісних орієнтацій і які будуть реалізовані в житті особистості [1, 9]. Тому цей підхід можна розглядати як важливий інструмент розвантаження змісту, відбору відповідних знань і умінь.

Сутність компетентісного підходу полягає у зміщенні акценту з процесу формування системи знань, умінь, навичок на розвиток особистісної компетентності, що відповідає і вимогам модернізації освіти в Україні, і сучасним підходам у європейських країнах до цієї проблеми. Н. Пустовіт стверджує, що «компетентісний підхід інтегрує внутрішні і зовнішні компоненти поведінки, акцентує увагу на предметно-дієвому компоненті, який, на відміну від традиційного, знаннєвого, передбачає не засвоєння окремих знань і умінь, а оволодіння комплексною процедурою їх застосування для розв'язання

актуальних проблем» [6, с. 19]. Узагальнюючи дослідження педагогів щодо запровадження компетентнісного підходу в українській освіті О. Пометун констатує: «Під поняттям «компетентнісний підхід» розуміється спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу буде формування загальної компетентності людини, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості. Така характеристика має сформуватися в процесі навчання і містити знання, вміння, ставлення, досвід діяльності і поведінкові моделі особистості» [5, с. 66]. Розкриття суті компетентнісного підходу вимагає визначення понять «компетентність» та « професійна компетентність». У сучасній педагогіці поступово установлюються адекватні тлумачення цих понять. Заслугує на увагу думка Т. Морозової про те, що компетентність – індивідуальна характеристика людини, яка визначається поєднанням психічних якостей, психічного стану, що дозволяє діяти самостійно й відповідально, як володіння людиною здатністю та вмінням виконувати певні трудові функції. Оцінювання чи вимірювання кінцевого результату праці – єдиний науковий спосіб судити про компетентність [4, с. 5]. Компетентність у визначеній галузі – це поєднання відповідних знань, досвіду і здібностей, що дають змогу обґрунтовано судити про цю сферу й ефективно діяти в ній. На цій основі науковці пропонують увести в обіг поняття «освітні компетенції» як складні узагальнені способи діяльності, що їх опановує студент під час навчання, компетентність же є результатом набуття компетенції.

Компетентність, як вважає Ю. Бойчук, є «важливим компонентом структури особистості, в якому фокусується її життєвий досвід, здобутий особистістю у процесі отримання освіти, професійної діяльності та шляхом взаємодії зі соціальним середовищем» [1, с. 196]. Отже, спираючись на трактування компетентності різними авторами, можна зробити висновок про те, що компетентність – це відображення професійного досвіду людини в рамках компетенції конкретної діяльності. Високий рівень компетентності як результат професійного розвитку на певному етапі передбачає гармонійне поєднання інтелектуальних компетенцій (здібності до продуктивної аналітичної діяльності), соціальних компетенцій (громадянської грамотності) й особистісних (здатності до спілкування, рефлексії, готовності до самоосвіти впродовж усього життя). В умовах вищої фізкультурної освіти на особливу увагу заслуговує формування професійної компетентності майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту. Професійна компетентність є одним з видів ключової компетентності й передбачає володіння професійною діяльністю на достатньо високому рівні, здатність особистості проектувати свій подальший професійний розвиток. Професійна компетентність, як зазначає Ю. Бойчук, є «якістю високопрофесійного працівника, здатного максимально реалізовувати себе в конкретних видах трудової діяльності, здатного адаптуватися до умов, які змінюються разом із ринковим механізмом, що управляє професійною мобільністю, плануванням професійного зростання та професійною самореалізацією» [1, с. 202].

Д. Равен вважає, що професійна компетентність – це розумові операції та практичні вміння [11, с. 87]. На думку вітчизняних науковців, що компетентність передбачає також поєднання психологічних якостей людини, які допомагають їй діяти самостійно і відповідально. Професійна компетентність належить до динамічних особистісних утворень, оскільки її змістовне наповнення й якісний рівень залежать від багатьох чинників: рівня розвитку психології, педагогіки, антропології й культурології, соціальних та економічних умов тощо [1]. Професійна компетентність як єдність теоретичної та практичної готовності фахівця до виконання професійної функції характеризує не тільки його діяльність, а й самого фахівця як суб'єкта в його самостійній, відповідальній та ініціативній взаємодії зі соціальним світом. Тому професійна компетентність інтегрує професійні та особистісні якості людини, спрямовує їх на опанування знань і практичних навичок та цілеспрямоване застосування знань й навичок у прогнозуванні, плануванні й реалізації професійної діяльності, активізує фахівця в розвитку особистих здібностей, у прагненні до самореалізації у професійній діяльності вже в період навчання у вищому навчальному закладі [3]. Для підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до рекреаційно-оздоровчої діяльності у світлі компетентнісного підходу необхідно: посилити прикладну і професійну спрямованість навчання за рахунок теоретичної і практичної підготовки; збільшити частку курсів за вибором для більш повного ознайомлення студентів з особливостями майбутньої професійної діяльності; збільшити години на самостійну роботу і використання сучасних засобів контролю за її проведенням; розробити новітні професійно-спрямовані курси та їх навчально-методичне забезпечення; модернізувати існуючу методику навчання; застосовувати сучасні педагогічні та інформаційні технології, які сприяють наближенню навчальної діяльності до майбутньої професійної діяльності.

Використання компетентнісного підходу допоможе сформувати у майбутніх фахівців з фізичного виховання важливі професійні компетенції, зокрема: уявлення про формування та дотримання норм здорового способу життя; сучасні уявлення про основи фізичної рекреації; знання та дотримання на практиці принципів оздоровчих занять, розуміння соціальних і фізіологічних наслідків своєї професійної діяльності; уміння вести дискусію й викладати основи фізичної рекреації; здатність організувати рекреаційно-оздоровчу діяльність відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці; здатність застосовувати основні педагогічні та медико-біологічні методи під час проведення рекреаційно-оздоровчих занять; здатність до комунікацій у професійній сфері, знання основ ділового спілкування, навички роботи в колективі; здатність використовувати професійно профільовані знання, уміння і практичні навички в галузі фізичного виховання, педагогіки, психології, валеології, анатомії й фізіології для зміцнення здоров'я людей.

ВИСНОВКИ. Сучасне суспільство ставить нові вимоги до освіченості людини та потребує від майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту прагнення до постійного самовдосконалення, володіння новітніми оздоровчими технологіями, уміння приймати самостійні рішення, адаптуватися майбутній професійній сфері. Власне одним із шляхів реформування і модернізації вищої освіти є компетентнісний підхід. Компетентнісний підхід дозволить вивести систему фізкультурної освіти на якісно новий рівень. Його можна вважати теоретико-методологічною стратегією формування знань, вмінь і навичок майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту. Компетентнісний підхід відображає результат професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах як цілісну систему ознак їхньої готовності до здійснення рекреаційно-оздоровчої діяльності.

Наше дослідження не висчерпує всіх аспектів цієї важливої проблеми. Потребують подальшої розробки характеристики основних професійних компетентностей, необхідних майбутнім фізкультурним фахівцям для якісного

проведення рекреаційно-оздоровчої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойчук Ю. Д. Компетентнісний підхід / Ю. Д. Бойчук // Наукові підходи до наукових педагогічних досліджень : [монографія] / за заг. ред. В. І. Лозової. – Харків : Апостроф, 2011. – С. 188-216.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / Бібік Н. М., Ващенко Л. С., Локшина О. І. [та ін.]; за ред. В. Овчарук. – К. : К. І. С., 2004. – 112 с.
3. Малик Г. Д. Педагогічні умови реалізації Компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутнього документознавця : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти / Г. Д. Малик. – К., 2011. – 20 с.
4. Морозова Т. Ю. Аналіз дефініцій компетентнісного підходу щодо освіти / Т. Ю. Морозова // Освіта Донбасу. – 2005. – № 3. – С. 5-11.
5. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир сучасної освіти / О. Пометун // Рідна школа. – 2005. – № 1. – С. 65-69.
6. Пустовіт Н. А. Освіта для сталого розвитку – важливий напрям підвищення екологічної компетентності вчителя / Н. А. Пустовіт // Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. – 2006. – № 28. – С. 19-22.
7. Ikeda M. Sport for All in Japan. – 2nd ed. / M. Ikeda, Y. Yamaguchi, M. Chgahara. – Tokio : Sasakawa sport foundation, 2004. – 41 p.
8. Introduction to recreation and leisure. – 2nd ed. – Champaign, IL : Human Kinetics, 2013. – 456 p.
9. Krawczyk Z. Preobrazenia sportu dla wszystkich w krajach postindustrialnych i industrialnych / Z. Krawczyk // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2008. – № 1. – S. 4-7.
10. Physical activity and health /ed. C. Bouchard, S.N. Blair, W.I. Haskell.- Champaign : Human Kinetics, 2007. – 410 p.
11. Raven J. Competence in modern society-its identification, development and release / J. Raven, H.K. Lewis & Co. – London, 1984. – 141 p.
12. Vuori I. Physical activity policy and program development : the experience in Finland / I. Vuori, B. Lankenau, M. Pratt // Public Health Reports. – 2004. – V. 119, N 3. – P. 331 – 345.
13. Wolanska T. Rekreacja fizyczna / T. Wolanska. – Warszawa : C.O.M.U.K., 1992. – 156 p.

Зотько Н.В.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ФІЗИЧНУ РЕАБІЛІТАЦІЮ СПОРТСМЕНІВ 20-25 РОКІВ ПІСЛЯ ОПЕРАЦІЇ НА КОЛІННОМУ СУГЛОБІ

У статті на основі аналізу наукової літератури було з'ясовано сучасний погляд на фізичну реабілітацію спортсменів 20-25 років після операції на колінному суглобі. При побудові програми фізичної реабілітації дуже важливим чинником, який обумовлює ефективність поліпшення стану спортсменів 20-25 років після операції на колінному суглобі, є регулярність фізичних навантажень та їх ранній початок. Завданням фізичної реабілітації спортсменів після операції на колінному суглобі є відновлення як загальної, так і спеціальної працездатності. Автор вказує, що у сучасних програмах фізичної реабілітації спортсменів 20-25 років, після операції на колінному суглобі застосовують такі засоби, як ЛФК, лікувальний масаж, фізіотерапію та механотерапію.

Ключові слова: фізична реабілітація, спортсмени 20-25 років, операція на колінному суглобі, масаж.

Зотько Н.В. Современный взгляд на физическую реабилитацию спортсменов 20-25 лет после операции на коленном суставе. В статье на основе анализа научной литературы было выяснено современный взгляд на физическую реабилитацию спортсменов 20-25 лет после операции на коленном суставе, с помощью средств физической реабилитации. При построении программы физической реабилитации очень важным фактором, который обуславливает эффективность улучшения состояния спортсменов 20-25 лет после операции на коленном суставе является регулярность физических нагрузок и их раннее начало. Задачей физической реабилитации спортсменов после операции на коленном суставе является восстановление как общей, так и специальной работоспособности. Автор указывает, что в современных программах физической реабилитации спортсменов 20-25 лет, после операции на коленном суставе, применяют такие средства, как ЛФК, лечебный массаж, физиотерапию и механотерапию.

Ключевые слова: физическая реабилитация, спортсмены 20-25 лет, операция на коленном суставе, массаж.

Zotko N. Modern look to the physical rehabilitation of sportsmen 20-25 after an operation on a knee-joint. In the article on the basis of analysis of scientific literature a modern look was found out to the physical rehabilitation of sportsmen 20-25 after an operation on a knee-joint. At the construction of the program of physical rehabilitation a very important factor that stipulates efficiency of improvement of the state of sportsmen 20-25 after an operation on a knee-joint is regularity of physical activities and them early beginning. The task of physical rehabilitation of sportsmen after an operation on a knee-joint is proceeding in both general and special capacity. An author specifies that in the modern programs of physical rehabilitation of sportsmen 20-25, after an operation on a knee-joint apply such facilities, as ЛФК, mass therapy, physiotherapy and mechanotherapy. The special attention scientists spare to application of massage that is conducted at sport traumas, being the irritant of skin, assists the origin of active skin hyperemia; activates muscular reductions; sharply reduces the sensitiveness of peripheral nerves, simultaneously with it and general painfully of that area that is trauma; assists the active wave of blood to massaged to the area, stimulating here exchange processes in him; the offensive of atrophy prevents, and in case that she came, then helps to remove her; assists the most rapid